

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Valtioneuvoston päätöksentekoa tukeva selvitys- ja tutkimussuunnitelma 2016

Valtioneuvoston yleisistunto 3.12.2015

VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKOA TUKEVA SELVITYS- JA TUTKIMUSSUUNNITELMA 2016

Suunnitelman tavoitteet

Valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan selvitys- ja tutkimussuunnitelman tavoitteena on varmistaa vahva ja horisontaalinen tietopohja yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi. Monet yhteiskunnan haasteet ovat moniulotteisia ja koskettavat useita eri hallinnonaloja. Haasteisiin vastaaminen edellyttää hallinnonrajat ylittävää ja toimintojen kokonaisuutta korostavaa tutkimus-, ennakointi-, seuranta- ja arviointitietoa. Suunnitelmalla ohjataan selvitys- ja tutkimustoimintaa hallituksen valitsemille, hallituksen ja ministeriöiden toiminnan kannalta oleellisille, painopistealueille.

Tavoitteena on luoda perusta selvitys- ja tutkimustiedon systemaattiselle ja laaja-alaiselle käytölle valtioneuvoston ja sen ministeriöiden päätöksenteossa sekä vahvistaa hallituksen ja sen ministeriöiden päätöksenteon tietopohjaa, tietoon perustuvaa toimintapolitiikkaa ja strategista kokonaisnäkemystä.

Selvitys- ja tutkimussuunnitelman sisältö, toimeenpano ja vastuut

Suunnitelma sisältää valtioneuvoston kanslian momentilta 23.01.22 tutkimus- ja selvitystoiminta (10,4 milj. euroa siirtomääräraha 3 vuotta) toteutettavan tutkimus- ja selvitystoiminnan painopisteet/teemat kustannusarvioineen sekä asiaan kuuluvat valmistelu- ja ohjausvastuut. Määrärahan käyttötarkoitus on määritelty momentin perusteluissa.

[Toimintasuunnitelma strategisen hallitusohjelman kärkihankkeiden ja reformien toimeenpanemiseksi](#) on toiminut valtioneuvoston selvitys- ja tutkimussuunnitelman laadinnassa tietotarpeiden tunnistamisen lähtökohtana. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimussuunnitelman numerointi noudattaa toimintasuunnitelman numerointia.

Momentilta varataan 700 000 euroa kohdenneltavaksi myöhemmin määriteltäviin pikaisiin selvitys- ja tutkimustarpeisiin, sekä 100 000 euroa hallituksen tulevaisuusselonteon myöhemmin määriteltäviin tietotarpeisiin.

PAINOPISTEALUE 1. TYÖLLISYYS JA KILPAILUKYKY

KÄRKIHANKE	SELVITYS-/TUTKIMUSTEEMA	VASTUUMINISTERIÖ	MUUT MINISTERIÖT	KUSTANUSARVIO (€)
1.1 Kilpailukyvyyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla	1.1.1 Miten Team Finland -toimintaa kehitetään vaikuttavammaksi ja asiakaslähtoisemmäksi?	VNK	UM, OKM, MMM, LVM, TEM, YM	150 000
	1.1.2 Millaisia toimia digitalisaation aiheuttama yhteiskuntaa läpileikkaava rakennemuutos edellyttää kilpailukyvyyn, työllisyyden ja alueiden elinvoimaisuuden vahvistamiseksi?	TEM	OKM, LVM, STM	100 000
	1.1.3 Miten toiminnalliset alueet ja potentiaaliset kasvuyöhykkeet määrittyvät ja miten niiden kehittäminen sovitetaan muun alueellisen kehittämisen ja aluesuunnittelun kokonaisuuteen?	TEM	OKM, MMM, LVM, YM	80 000
	1.1.4 Miten cleantech-strategia ja biotalousstrategia ovat toteutuneet ja miten pitäisi jatkossa edistää biotalouden ja puhtaiden ratkaisujen läpimurtoa?	TEM	MMM, LVM, YM	200 000
1.2 Työn vastaanottamista estäviä kannustinloukkuja puretaan ja rakenteellista työttömyyttä alennetaan	1.2.1 Millainen osallistavan sosiaaliturvan malli mahdollistaa työllistymisen edistämisen ja rakenteellisen työttömyyden alentamisen?	TEM	VM, STM	100 000
1.4 Työvoimahallinnon uudistaminen työllistymistä tukeväksi	1.4.1 Mikä on työvoimapolitiikan vaikuttavuus pitkän aikavälin työllistymiseen?	TEM	VM, OKM	200 000

PAINOPISTEALUE 2. OSAAMINEN JA KOULUTUS

KÄRKIHANKE	SELVITYS-/TUTKIMUSTEEMA	VASTUUMINISTERIÖ	MUUT MINISTERIÖT	KUSTANUSARVIO (€)
2.1 Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin	2.1.1 Millainen on digitaalisen pedagogiikan, uusien oppimismateriaalien ja oppimisympäristöjen nykyinen tila ja millaiset ovat niiden kehittämisvalmiudet?	OKM	VM	150 000
2.2 Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi	2.2.1 Miten ammatillisen koulutuksen reformin toimenpiteet tukevat ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuuden ja asiakaslähtöisyyden vahvistamista sekä toiminnan tehokkuuden lisäämistä?	OKM	VM, TEM	150 000
2.3 Nopeutetaan siirtymistä työelämään	2.3.1 Ovatko vuosina 2010-2015 toteutetut korkeakoulujen opiskelijavalintojen uudistukset nopeuttaneet korkeakouluihin siirtymistä ja vaikuttaneet opinnoissa etenemiseen?	OKM	TEM	200 000
2.5 Vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä innovaatioiden kaupallistamiseksi	2.5.1 Miten elinkeinoelämän, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten yhteistyötä sekä niiden toimintaedellytyksiä parannetaan?	TEM	VNK, SM, PLM, OKM, LVM, STM, YM,	260 000

PAINOPISTEALUE 3. HYVINVOINTI JA TERVEYS

KÄRKIHANKE	SELVITYS-/TUTKIMUSTEEMA	VASTUUMINISTERIÖ	MUUT MINISTERIÖT	KUSTANNUSSARVIO (€)
3.3 Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma	3.3.1 Miten eri maissa lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia edistävät palvelut tuotetaan eri hallintokuntien kuten sosiaali-, terveys- ja koulutoimen yhteistyöllä?	STM	OM	100 000
3.4 Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omaishoitoa	3.4.1 Miten ikääntyneiden hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä voidaan vahvistaa asumisessa ja asuinalueilla?	YM	SM, OKM, LVM, TEM, STM	250 000
	3.4.2 Millaisia tukitoimia omaishoitajat tarvitsevat selviytyäkseen omaishoitajan tehtävässä?	STM	VM	150 000
3.5 Osatyökykyisille väyliä työhön	3.5.1 Miten vammaisten yrittäjyyttä voidaan edistää?	STM	OKM, TEM	150 000

PAINOPISTEALUE 4. BIOTALOUS JA PUHTAAT RATKAISUT

KÄRKIHANKE	SELVITYS-/TUTKIMUSTEEMA	VASTUUMINISTERIÖ	MUUT MINISTERIÖT	KUSTANNUSSARVIO (€)
4.1 Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti	4.1.1 Millä energiapolitiikan ja eri sektorien toimilla saavutamme EU:n 2030 energia- ja ilmasto-paketin tavoitteet?	TEM	VNK, VM, MMM, LVM, YM	1 000 000
	4.1.2 Miten kansainvälisen ilmastositoumuksen velvoitteisiin tulee varautua Suomessa?	YM	VNK, UM, VM, MMM, LVM, TEM	150 000
4.3 Kiertotalouden läpimurto, vesistö kuntoon	4.3.1 Miten Suomi saavuttaa kierrätys- ja materiaalihyödyntämisen tavoitteet?	YM	MMM	150 000
	4.3.2 Mitkä ovat toimivimmat mallityökalut ravinteiden kierrätyksen ja vesistövaikutusten hallintaan?	YM	MMM	250 000
	4.3.3 Mitkä pilaantuneiden maa-alueiden riskinhallintakeinot ovat kustannustehokkaita ja edistävät kestävä kiertotaloutta?	YM	PLM, MMM, LVM, TEM, STM	100 000
4.4 Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun	4.4.1 Mitkä ovat suomalaisen elintarvikeketjun kustannuskilpailukykyyn ja tuottavuuteen vaikuttavat tärkeimmät tekijät sekä kansainvälinen kilpailuasema?	TEM	OKM, MMM, LVM, STM, YM	200 000
	4.4.2 Miten lainsäädännön kehittämisellä saadaan ruokahävikkiä vähennettyä?	MMM	OKM, LVM, TEM, STM, YM	100 000
	4.4.3 Miten digitalisaatiolla edistetään ruokaketjun kehittämistä?	MMM	TEM, YM	100 000
	4.4.4 Miten ympäristölupakäytäntöjä voisi uudistaa vesiviljelytoiminnan kestävä kasvun vauhdittamiseksi?	MMM	TEM, YM	200 000
	4.4.5 Miten kotimaisen kalan sisältämien ympäristöperäisten haitta-aineiden pitoisuudet ovat muuttuneet ja miltä kehitys näyttää tulevaisuudessa – voidaanko suomalaisen kalan kilpailukykyä ruokana ja rehuna parantaa puhtauteen perustuen?	MMM	STM, YM	200 000

4.5 Luontopoliitikka luottamuksella ja reiluin keinoin	4.5.1 Mitkä ovat metsien ja vesialueiden kestävä virkistys- ja matkailukäytön talous- ja hyvinvointivaikutukset, kasvunäkymät sekä uudet innovaatiot ja liiketoimintamahdollisuudet?	TEM	MMM, STM, YM	300 000
	4.5.2 Mitä innovatiivisia ja kustannustehokkaita ympäristövirtaaman tavoitteet huomioon ottavia ratkaisuja ja toimintatapoja voidaan ottaa käyttöön vaeltavien ja uhanalaisten kalakantojen elvyttämiseksi rakennetuissa vesissä aiheuttamatta kohtuutonta haittaa vesivoimatuotannon edellytyksille?	MMM	YM	150 000
	4.5.3 Mikä on merkittävimpien haitallisten vieraslajien levinneisyys, millaiset ovat kyseisiin lajeihin liittyvät riskit ja miten vieraslajien torjuntatoimenpiteet kannattaa priorisoida Suomessa?	MMM	LVM, YM	175 000
	4.5.4 Saavuttaako Suomi osaltaan kansainvälisesti sovitun tavoitteen pysäyttää luonnon monimuotoisuuden häviäminen vuoteen 2020 mennessä?	YM	MMM, LVM, TEM	150 000

PAINOPISTEALUE 5. DIGITALISAATIO, KOKEILUT JA NORMIEN PURKAMINEN

KÄRKIHANKE	SELVITYS-/TUTKIMUSTEEMA	VASTUUMINISTERIÖ	MUUT MINISTERIÖT	KUSTANNUSSARVIO (€)
5.1 Digitalisoidaan julkiset palvelut	5.1.1 Mitkä ovat digitalisaation vaikutukset tuottavuuteen julkisessa hallinnossa ja mitkä ovat julkisen hallinnon keinot luoda mahdollisuuksia uudelle liiketoiminnalle?	VM	VNK, UM, OM, SM, PLM, OKM, MMM, LVM, TEM, STM, YM	150 000
	5.1.2 Miten avoimen datan ja keskeisten julkisen hallinnon perustietovarantojen tietojen hyödyntämistä ja vaikuttavuutta edistetään kustannustehokkaasti?	VM	VNK, UM, OM, SM, PLM, OKM, MMM, LVM, TEM, STM, YM	150 000
5.2 Rakennetaan digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristö	5.2.1 Miten maaseudun palveluja on mahdollista kehittää ja monipuolistaa digitalisaatiota ja kokeiluja hyödyntämällä?	LVM	OKM, MMM, TEM, STM, YM	250 000
	5.2.2 Miten parannetaan digitaalisten hyödykkeiden ja liiketoimintamallien luotettavuutta?	LVM	VM, TEM, YM	100 000
	5.2.3 Millaisia vaikutuksia robotisaatiolla ja autotomisaatiolla on Suomen kansantalouteen ja millaisia edistämistoimia tarvitaan?	TEM	SM, PLM, OKM, LVM, STM, YM	150 000
5.3 Sujuvoitetaan säädöksiä	5.3.1 Mitkä ovat EU-lainsäädännön täytäntöönpanon haasteet?	OM	VNK, TEM, YM	100 000
	5.3.2 Mitkä ovat tietosuoja-asetuksesta johtuvat muutostarpeet kansalliseen lainsäädäntöön?	OM	VNK, LVM, TEM, STM	100 000
	5.3.3 Mitkä ovat purkavan lisärakentamisen helpottamisen vaihtoehdot ja vaikutukset?	OM	YM	100 000
	5.3.4 Säätelytaakan arviointi – kokonaisarviointi säädösten sujuvoittamisen taustaksi	VNK	UM, OM, SM, PLM, VM, OKM, MMM, LVM, TEM, STM, YM	300 000

6. REFORMIT

KÄRKIHANKE	SELVITYS-/TUTKIMUSTEEMA	VASTUUMINISTERIÖ	MUUTMINISTERIÖT	KUSTANNUSSARVIO (€)
6.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus	6.1.1 Sote-uudistuksen ja itsehallintoalueiden muodostamisen tukemista koskevat selvitykset	STM	VM, OKM	300 000
	6.1.2 Mikä mittaristo tukee uusien itsehallintoalueiden strategista ja operatiivista sotejohtamista?	STM	VM	200 000
	6.1.3 Mitkä ovat sote-palveluiden ja asiakastietojärjestelmien integraation taloudelliset vaikutukset sekä vaikutukset palvelujen laatuun ja vaikuttavuuteen?	STM	VM	100 000
	6.1.4 Miten sisäistä työnjakoa ja henkilöstön osaamisresurssien käyttöä uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollossa kustannustehokkuuden ja tuottavuuden lisäämiseksi?	STM	VM	100 000
6.2 Kuntien kustannusten karsiminen tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä	6.2.1 Mitkä ovat uuden varhaiskasvatuslain kokonaisvaikutukset?	OKM	VM, STM	150 000
	6.2.2 Miten sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen valvontaa ja sen vaikuttavuutta voidaan parantaa ottamalla käyttöön uusia kustannustehokkaampia toimintatapoja?	STM	VM	150 000
6.4 Aluehallinnon uudistaminen	6.4.1 Miten aluejärjestelmä sekä ELY-keskusten ja TE-toimistojen palveluiden asiakaslähtöisyys, kustannustehokkuus ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus huomioidaan kaavailussa aluehallintouudistuksessa?	TEM	SM, VM, OKM, MMM, LVM, YM	150 000

7. HALLITUKSEN KESKEISET KIVIJALKAHANKKEET

KÄRKIHANKE	SELVITYS-/TUTKIMUSTEEMA	VASTUUMINISTERIÖ	MUUTMINISTERIÖT	KUSTANNUSSARVIO (€)
7.1 Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko	7.1.1 Miten globaalina ja alueellisen toimintaympäristömme muutokset määrittävät suomalaisen yhteiskunnan toiminta- ja kilpailukykyä?	UM	VNK, SM, PLM, TEM	260 000
7.2 Kansainvälisen kestävä kehityksen toimintaohjelman kansallinen suunnitelma	7.2.1 Millainen on Suomen valmius toteuttaa YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelmaa?	VNK	UM, YM	50 000
7.4 Puolustusselonteko	7.4.1 Miten kokonaisuomaanpuolustuksen konsepti ja lainsäädäntö ovat kehittyneet Pohjois-Euroopassa?	PLM	UM, SM	60 000
	7.4.2 Mitä Suomessa tehty viimeaikainen tutkimus kertoo Venäjän kehitystrendeistä ja miten kehityskulut vaikuttavat Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittiseen asemaan ja puolustuspoliittisiin kysymyksiin?	PLM	UM, SM	90 000
7.6 Arktisen strategian päivitys	7.6.1 Minkälainen on Arktisen alueen poliittis-taloudellinen tilanne erityisesti arktisen neuvoston Suomen puheenjohtajuuskaudelle (2017–19) asettamien teemojen lähtökohdista?	UM	VNK, PLM, OKM, MMM, LVM, TEM, YM	180 000
	7.6.2 Mitkä ovat Suomen arktisen osaamisen tuotteistamisen, kaupallistamisen, viennin ja näkyvyyden lisäämisen esteet, instrumentit ja kannustimet?	LVM	VNK, UM, SM, PLM, OKM, MMM, TEM, YM	100 000

7.9 Oikeudenhoidon uudistamisohjelman toimeenpano mm. käräjäoikeuksien rakenneuudistus, korkeimpien oikeuksien yhdistäminen, tuomioistuinvirasto	7.9.1 Vaikuttavatko rike- ja päiväsakkojen korotukset liikenneturvallisuuteen?	OM	LVM	80 000
7.10 Hallituksen tulevaisuusselonteko	7.10.1 Myöhemmin määriteltävät tietotarpeet tulevaisuusselonteon tueksi	VNK koor- dinoi		100 000

8. MUUT

SELVITYS-/TUTKIMUSTEEMA	VASTUUMINISTERIÖ	MUUT MINISTE-RIÖT	KUSTAN- NUSARVIO (€)
8.1 Miten varmistetaan hallittu maahantulo, tehokas turvapaikkaprosessi ja hyvä kotouttaminen kaikissa olosuhteissa?	SM	VNK, UM, OM, PLM, OKM, LVM, TEM, YM	300 000
8.2 Mikä on ollut Suomessa kansainvälisellä rahoituksella toteutetun tutkimustoiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus?	TEM	VNK, PLM, OKM, LVM, STM, YM	100 000
8.3 Kuinka innovatiivisia julkisia hankintoja ja niiden potentiaalia voidaan hyödyntää yhteiskunnallisten tavoitteiden ja yritysten uudistumisen välineinä?	TEM	VNK, UM, OM, SM, PLM, VM, OKM, MMM, LVM, STM, YM	200 000
8.4 Mitä oppeja kansainväliset kokemukset antavat alkuperäiskansasioista?	OM	UM, OKM, MMM	165 000
8.5 Myöhemmin määriteltävät tietotarpeet	VNK koordinoi		700 000
			Yhteensä 10,4 milj. €

Avoimen haun periaatteet

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimussuunnitelman mukaiset selvitys- ja tutkimushankkeet valitaan avoimella haulla käyttäen objektiivisia ja syrjimättömiä kriteerejä. Hankinnassa noudatetaan hyvän hallinnon periaatteiden mukaista potentiaalisten toimittajien tasapuolista kohtelua.

Hakumenettelyssä lakia julkisista hankinnoista ei sovelleta valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimintaa koskeviin palveluhankintoihin, paitsi jos niistä saatava hyöty koituu yksinomaan hankintayksikölle sen toiminnassa käytettäväksi ja hankintayksikkö korvaa suoritetun palvelun kokonaan (Laki julkisista hankinnoista 348/2007 8 § 1 momentin kohta 6).

Hakumenettelyn kulku

Valtioneuvoston kanslia päättää hakuilmoitusten sisällöistä. Valtioneuvoston kanslia julkaisee hakuilmoituksesta tiedotteen erikseen päätettävissä ilmoituslehdissä sekä vastaa kääntämisestä ja ilmoitusten julkaisusta valtioneuvoston verkkopalvelussa. Lisäksi hakuilmoitukset julkaistaan Hilma-hankintakanavassa ja vastuuministeriöiden verkkosivuilla.

Vastuuministeriöt vastaavat hakemusten sisällöllisestä arvioinnista ja tekevät esityksen valtioneuvoston kanslialle selvitys- ja tutkimustoiminnan valinnasta. Hankkeiden valintakriteereinä ovat relevanssi, vaikuttavuus, hyödynnettävyys, laatu ja toteutettavuus.

Valtioneuvoston kanslia tekee päätökset selvitys- ja tutkimustoiminnan hankinnoista ja hankesopimukset päävastuullisten toteuttajatahojen kanssa.

Hankkeiden toteutuksen seuranta ja ohjaus

Valtioneuvoston tutkimus-, ennakointi- ja arviointitoimintaa koordinoiva työryhmä (TEA-työryhmä) toimii ministeriöiden yhteisenä tilaajaryhmänä ja seuraa selvitys- ja tutkimussuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Valtioneuvoston kanslia osoittaa jokaiselle valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan hankkeelle tai hankekokonaisuudelle ohjausryhmän, huolehtii hankkeiden maksusuorituksista, sekä seuraa vuosittain määrärahan ja henkilötyövuosien käyttöä.

Ohjausryhmä seuraa hankkeen edistymistä ja edesauttaa hankkeen tulosten hyödyntämistä sekä tekee esitykset hankkeen etenemisen mukaisesta kulujen maksatuksesta valtioneuvoston kanslialle. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii vastuuministeriön edustaja. Ohjausryhmään kutsutaan muita painopistealueen toimeenpanon ohjauksen kannalta tärkeitä tahoja. Ohjausryhmien puheenjohtajat tiedottavat painopistekohtaisille ministeriryhmille sekä selvitys- ja tutkimussuunnitelman kokonaisseurannasta vastaavalle TEA -työryhmälle säännöllisesti hankkeen edistymisestä sekä toimittavat niiden käyttöön kaiken hankkeen seurannan kannalta oleellisen materiaalin.

Vastuuministeriöt huolehtivat yhdessä hankkeen toteuttajan kanssa hankkeessa syntyvän tiedon hyödyntämisen edistämisestä. Raportit julkaistaan Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarjassa.

Valtioneuvoston kanslia antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset ja ohjeet ministeriöille selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanosta.

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Alivaltiosihteeri Timo Lankinen